

**РІЗНОМАНІТТЯ ВОДРОСТЕЙ ПЛАНКТОНУ ПІЩАНИХ КАР'ЄРІВ
М. ЖИТОМИРА**

Пилипко М. М., Шелюк Ю. С.

*Кафедра ботаніки Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

Актуальність теми: водоростеві угруповання відіграють провідну роль у прісноводних екосистемах, де становлять значну частину біомаси планктону. Вони тісно пов'язані різноманітними за своєю природою біоценотичними зв'язками з іншими організмами, беруть участь у процесах самоочищення природних вод. Крім того, в умовах посилення антропогенного впливу на довкілля, досліджувані гідробіонти набувають особливого значення як біоіндикатори в екологічному моніторингу та біотестуванні. У зв'язку з цим виникає необхідність їх всебічного вивчення. Водоростеві угруповання як первинна ланка трофічних сіток та індикатор природних і антропогенних впливів на водні екосистеми – важливий і невід'ємний компонент сучасних гідроекологічних досліджень.

Мета роботи: встановити особливості структурно-функціональної організації водоростевих угруповань кар'єрів Слобідський та Селецький (м. Житомир). Ретроспективний аналіз показав, що в літературі відсутні задовільні відомості щодо формування та функціонування водоростевих угруповань кар'єрів.

Методи та матеріали: дослідження проводилися упродовж вегетаційних сезонів 2009–2010 рр. на 4-х стаціонарних станціях. За період дослідження відібрано і оброблено близько 200 альгологічних проб. Проби відбирали та опрацьовували за загальноприйнятими методиками з урахуванням останніх флористичних зведень (Algae of Ukraine, 2006).

За період дослідження у фітопланктоні Слобідського кар'єру було ідентифіковано 97 видів водоростей, представлених 112 внутрішньовидовими таксонами, включно з тими, що містять номенклатурний тип виду. Фітопланктон кар'єру Слобідський формували водорості з 6 відділів: Chlorophyta – 46 видів водоростей (48 внутрішньовидових таксонів включно з номенклатурним типом виду), що становить 43% від їх загального числа, Bacillariophyta – 26 видів (33 внутрішньовидові таксони) – 29%, Euglenophyta – 10 (16) – 14%, Cyanophyta – 10 (10) – 9%, Dinophyta – 3 (3) – 2,8%, Chrysophyta – 2 (2) – 1,8% відповідно. Найбільше число таксонів видового та внутрішньовидового рангу у відділі Chlorophyta було властиве класам Chlorophyceae – 30 видів (32 внутрішньовидові таксони включно з номенклатурним типом виду) – 67%, Zygnematomphyceae – 11 (11) – 23%, Ulvophyceae – 5 (5) – 10%.

Фітопланктон кар'єру Селецького формували водорості з 6 відділів: Chlorophyta – 30 видів водоростей (32 внутрішньовидових таксони включно з номенклатурним типом виду), що складає 41,5% від їх загального числа, Bacillariophyta – 23 види (26 внутрішньовидових таксонів) – 33,7%, Euglenophyta – 5 (9) – 11,6%, Cyanophyta – 6 (6) – 7,7%, Dinophyta – 2 (2) – 2,6%, Chrysophyta – 2 (2) – 2,6%.

За частотою трапляння у фітопланктоні кар'єрів Слобідський та Селецький переважали синьозелені, зелені та діатомові водорості. За величиною флористичного індексу F_{spp} в кар'єрі Слобідський домінували діатомові, еугленові та зелені водорості, а в кар'єрі Селецькому – діатомові, зелені та золотисті (ці відділи характеризуються і найбільшою кількістю видових та внутрішньовидових таксонів).

У структурі фітопланктону провідна роль належала планктонним формам (73% від загального числа таксонів, для яких знайдено літературні відомості).

Порівняно малі частки літоральних форм у кар'єрах пояснюється їх значною глибиною. За географічним поширенням основу флористичного списку водоростей планктону досліджуваних водних об'єктів складають види-космополіти. Більшість видів планктонних водоростей є

БІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ – 2012: матеріали конференції. – Житомир: Вид-во ЖДК ім. І. Франка, 2012. – 115–116

прісноводними формами. За відношенням до рН водорості планктонних угруповань переважно належать до індіферентів.

Ранжування видових та внутрішньовидових таксонів водоростей за зонами сапробності вказує на переважання β -мезосапробів (слабко забруднена вода).